

H A L I A.

Megjelenik kivétel nélkül mindennap.

Szerkesztők:

MILE PÁLI és BENEDEK GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Kossuth-utca 2576. szám alatt.
 havá a lap szellemi és anyagi ügyeit
 illető dolgok kildöndök.

Kiadók:

a **laptulajdonos szerkesztők.**

Az előfizetési és hirdetési díjak
 úgy a kiadóhivatalhoz, mint a Csokonai
 nyomda- és kiadó-részvénytársasághoz
 is küldhetők.

Népelőadás leszállított helyárrakkal.

Folyó sz. 7.

DEBRECZENI VÁROSI SZINHÁZ.

VII. Bérletszínét
 (páratlan.)

Pénteken, 1896. október hó 2-án népelőadásul, leszállított helyárrakkal:

TOLDI MIKLÓS

Történeti színmű 3 felvonásban. Irta: Szigeti József. (Rendező: Komjáthy.)

S Z E M É L Y E K :

I-só Lajos király	Benedek Gyula	Pető öreg paraszt	Nagy József
Laezfi Endre ország nádora	Vidor Dezső	Matyi	Ungvári V.
Bodó, főúr	Vágó István	Balasz	Nagy Kálmán
Ozv. Toldi Lőrinczné	F. Csizgaházy E.	Jutka	Makrayné
(György) fia	Bartha István	Kató	Kovács Fanni
Beneze, öreg szolgájuk	Komjáthy János	Ilon	Kéry Jolán
Margit	Szilágyi Vilmos	1.)	Pápay István
Tornabíró	Molnar Rózsika	2.)	Makay Béla
Herold	Fancsy Tamás	3.)	Olasz György
Buksi udvari bohóc	Cserényi Adél	4.)	Lendvay O.
Bagó öreg sárásó	Xytrai Sándor	Egy vitéz	Makray Dénes
Ferke, szolgája	Föllinus Aurél	Szellem	Deési Alfréd
Mihály öreg paraszt	Rubos Árpád	Udvarbölgy	Csepregi Irma
	Püspöky Imre	Egy urnó	Beczkoyné

Országnagyok, Nemesek, Nép, Katonaság.

Jegyek előre válthatók d. e. 9--12-ig. d. u. 3--5-ig a színházi pénztárnál.

Leszállított helyárrak: földszinti vagy I. emeleti páholy 6 korona (3 frt.) Családi páholy 8 korona (4 frt.) II. emeleti páholy 4 korona (2 frt.) I. r. támlásszék 1 korona 60 fillér (80 kr.) II. r. támlásszék 1 korona 20 fillér (60 kr.) III. r. támlásszék 1 korona (50 kr.) Emeleti zártszék 80 fillér (40 kr.) Földszinti állóhely 60 fillér (30 kr.) Tamoló és Katonajegy 40 fillér (20 kr.) Karzat 40 fillér (20 kr.)

A m. t. bérő és előjegyző közönség jegyeit az előadás napján d. e. 10 óráig tartja fenn a pénztáros.

Pénztárnyitás 6 óraker. Kezdeté 7, vége 9¹/₂ óra után.

Bérelni lehet az előleges jelentésben közzétett feltételek mellett a színház jobboldali földszinti iródjában, ugyanott a színlap bérelt is bejelenthető.

Műsor: Szombaton, október 3-án először: A királyné dragonyosa nagy operetta. Vasárnap okt. 4-én másodsor: A királyné dragonyosa.

Komjáthy János, igazgató.

Kunz József és Társa

CZÉG. KISTEMPLOM-BAZÁR
 Selyem-, gyapju- és pamutkeleme újdonságokat
 női öltözekekre dus választékban ajánl.

Othton.

Dráma 4 felvonásban. Írta: Sudermann Hermann. Fordította Márkus Miksa. A városi színházban adatott 1896. okt. 1.

Tegnap e helyen elmondottuk, mit tartunk Sudern-nál drámájáról esztétikai szempontból. Ismertetésünkben a minden tekintetben objektiv elfogulatlanság vezetett bennünket s nem igen mondhatta senki, hogy az előadásnak akartunk hangulatot csinálni.

S most ugyanazt az őszinteséggel sietünk kijelenteni, hogy az előadásnak a hangulat keltsére szüksége nem is volt, hogy az előadás művészi tekintetben sokkal magasabban áll a darabnál. A tegnapi este arról győzte meg a közönséget, hogy Komjáthy társulat feladatának magaslatán áll. A szereplők mindenike a legkitünőbb alakítást mutatta be, ami e társalgási színmű keretében be ől egyáltalában lehetséges.

Az este főnyújtás mindenestére Komjáthy né volt a Magda szerepében. Felfogását, alakítását, természetes játékát a legnagyobb elismerés illeti meg. Jó izéssé, finom diszkrétóvá, végtelen tapintata; érzelmeinek természetes heve; fájdalomának, elkeseredésének szívből fakadó kitérésai; esábitójával, Kellerrel szemben kitörő haragjának drámai ereje méltán ragadták el az intelligens közönséget, mely őt nyílt színen is többször tapsviharral üdvözölte. Szerepének bántóan kirívó, visszastartó vonásait bámulatos művészettel tudta ellenérszteni, úgy, hogy részvétünket a kitagadott, a sokak, ártatlanul sokat szenvedett Magda iránt állandóan megtartotta, sőt folytonosan fokozta. Az elvont szociológiai fejtegetéseket érzelmeinek természetességével élvezhetővé tudta tenni s szinte megfedekezettünk róla, hogy eszelekvés, igazi drámai eszelekvés az egész darabban nincs. A legnagyobb hatást mégis a Kellerrel való utolsó nagy jelenetében érte el akkor, mikor a bűnös, az elbukott Magda szíven az anyai szeretet megszenvedő érzelme erőt vesz, mikor, mint a kölykeit féltő tigris öszefolyó előtte minden s csak a gyermeke elviesztésének örjítő gondolata foglalkoztatja egész valóját. Ezért a kitérésért, mely igaz volt az utolsó mozdulatig, elefejtünk Magdának mindent el atyjának tett rettenetes vallomását, mert behozonyította, hogy a mi a nőt igazán nővé teszi, az anyaság magasztos gondolata, mindennél több nála, még fenne hangoztatott művészeténél is. Komjáthy né szerepet oly szerencsésen teremtette meg, hogy az Othton minden fogyatkozásai mellett állandóan színen fogjatartathatni. Így megkorrigálva a Sudermann Magdóját, ezt meg is érdemli.

Hogy a hatás külső titkait, különösen a toilletben való finom izlést mennyire bírja, arról e helyen szólnunk felesleges; az ahhoz érő közönség osztatlan elismerése e tekintetben a legjobb kritika.

A másik kiemelkedő szerep a Schwartzó szerepe volt. Szilágyi minden lehető megtett, hogy a számulomra méltó, testileg és szellemileg béna vén katonát elfogadhatóvá tegye. Indokolatlan dühönghés rohamaít izgékeltett természetességre törekvéssel indokolni s utolsó hatásos jelenetében különösen nem közönséges alakító képességet tanusított.

A létkész és Keller, a kormánytanácsos télen-ségre vannak kárhoztatva, épen azért alig is nyilatkozhatott meg bennök a művészi alkotó erő. Egy helyen volt alkalma Vidornak némi alakításra a Magdával való utolsó jelenetében, hol Keller alávalóságának legenyekusabb bizonyágát kellett bemutatnia s ez kifogástalanul sikerült is.

A mellékalakok közül elismerésre méltó alakítást mutatott be Kiss Irén a Franciska szerepében, a ki igazán természetes, kiálthatatlan német vén kisasszony volt.

Az előadás a maga egészében élenk volt, a mennyire lehetett — a hosszadalmas trérelés mellett. Főnyújtót képezte az összájtékának a társalgásban tanusított rendkívüli figyelem. — Gondos tanulmányozás látszott a legkisebb szerepeken is. A salon-jelenetnél, hol Klebs tábornok (B. Némethy J.) vitte a szót, szinte beleképzeltük magunkat a met kis városba, hol a társalgás egyetlen tónusa a kicsinyeskedő, nevetésgés pruderia.

Altalában ki lehet mondani, hogy az este a darab gyemzét mellett is az előadás lelkiismeretes gondossága következtében kitünően sikerült s szinte nehezen várjuk, hogy a kitünően bizonyult érték klasszikus darabban mutassák be alkotó képességüket.

G. I.

Még egy szó Sudermann „Othton”-áról.

Írta: A. Iafa.

Vannak olyan emberek akiknek Sudermann „Othton”-a nem tetszik, ezek közé tartozik a Thalia október 1-i számában megjelent ezikknek általam nagyrabesült írója; de vannak olyanok is, akiknek tetszik — ezek közé tartozom én. Így aztán a távollevő Sudermann nevében, illetőleg helyette indititva érzem magam az „Othton” védelmére néhány megjegyzéssel előállni.

Hogy a darabot a sablonszerű dráma merev, deduktív alapuló szabályai szerint bírálja el a tudós ezikkir s ezeket benne fel nem találja, ez egészen természetes. A Sudermann zömle-je ezeket a korlátokat el nem ismeri, de fényesen érvényesül az irányzatok színmű terén, ahol az őt társadalmibol-cseleti elvit, de sőt vallási, politikai, erkölcsi nézet-tek kívánja kidomborítani. Schiller „Haramiák”, „Fiesco”, „Don Carlos” es; drámáiban a szabadság eszméit, Lessing „Nathan”-jában a vallási türelmet, Goethe „Faust”-jában a tudomány végtelenségét az ember végső természetével szemben, Csiky, Sardou, Dumas, Ibsen egy egy társadalmi problémát fejtenek ki s ugyanezt teszi nagy sikerrel Sudermann is. Mégis ez is megtagadja tőle a szóban forgó ezikk hogy: „van-e az oly nőnek a tisztességes társalalomban helye, ki e társadalom conventionalis elvén lábbal taposva, tehetőségével dicsőségét es független állást biztosít magának? hogy a bukott nőnek van-e joga elnézést követelni akkor, mikor bukása tulajdonképen önhibáján kívül történik?”

Böcsánát, de nem ez a fő kérdés. Szerző a művészt tövises, de független es fényes pályáját, s az álláspontját es világzáróját szembe állítja a conventionalis társadalmi felfogással, a kisserző, korlátolt, modoros es erkölcsi hétköznapiassággal, s hirtelenl hetlenül megadja a kérdésre a feleletet: hogy a két felfogás össze nem egyeztethető akkor, mikor az utóbb említett felfogás fő képviselőjét, az apát áldoztáttá teszi.

S mikor t. elefenek az apánál nem találja meg a sablonszerű drámai hős főkéllékeit, ki kell jelentenem, hogy kár is azokat ott keresni, mert az nem főhős: a mi főszemléje Magda, a ki mikor hazulról elúszik, az élet küzdelmében oly utra tér,

mely n
(mint a
körének
ütökzésé

Ar
drámából
a gondot
nőt meg
hogy m
a gondot

S
tudván,
viszonya
Kellerre
érintkez
a hosszú
szertini
kiengeszt

Ep
tellen al
csernyűj
ráknak.
Ad
rossz ere

ban jele

nap azza
máskis sz
Tegnap
honnál, és
egyik leg
drágonya
Anna, E
Tiszteke
Bokor,
vezetjűh
Molnár I
ör operés
és a négy
vősnök
gyönyörk
Hollai M
Nolnár M
bonviván
mely dar
kreatja. I
premierje
legiója is
Luza a
Sziklay J
hől végén
hatásos be

R
vőszedője
csapás é
Jónás P
M.-Szigeten
színház je
Kozma Ist
énokolt a
vigjátékára
első felber
atjának né

mely nem ugyan az egész tényleges világgrenddel (mint azt a dramaturgok kívánják) de saját családi körének (kissé nyárpolgáris) fellegásával jut összekötésbe. Innen származik a bonyodalom.

Arra a kérdésre pedig, hogy mi lett volna a drámából, ha a kis város intelligenciája esetleg arra a gondolatra nem jut, hogy a híres milánói énekesnő meghívja? csupán azzal a kérdéssel felelhetünk, hogy mi lett volna Hamletből, ha nagybátyja arra a gondolatra nem jut, hogy az atyját megölje?

S igazságtalan ezikkirő akkor is, mikor megtudván, hogy Magdánál Kelleren kívül mással is volt viszonya, tőle undorral elfordul. Hiszen szegény Magda Kellereknél sem passzióból vagy erkölcsi romlottságból érinkezett, hanem a nyomor és szükség vitte rá, s a hosszú szenvedéssel, fenyves sikereivel, s ez idő szerinti kifogástalan jellemével a multak büneiért kiengesztelt bennünket.

Epoly kevéssé tartjuk Schwartze alegendest lehetetlen alaknak, mint a többi „egyfőlfegy bamba, egyívű nyémét kisvárosi” alakokat élettelen figuráknak.

Adjon az Isten a magyar irodalomnak sok ilyen rossz eredeti darabot.

Színházi hírek.

— **Lapunk** mátlól kezdve csak a délelőtti órákban jelenik meg.

— **Színészeink bemutatója.** Az október hónap azzal fog eltelni, hogy esténként hol egyik, hol másik színész és színésznő játsza el debut szerepét. Tegnap kezdődött meg az előadások sorozata, *Ottthon!*, melyben *Komjáthyné* és *Szilágyi* játszták el egyik legjobb szerepeiket. Következik azután *Királyné draponyosa* operette, melyben *Kapossy Józsa*, *Szendé Anna*, *Békéssy Gyula*, *Rubos* arpad és *Pollinus* tesznek ki magukért. Majd legközelebb színrekerül *Bokor*, melyben *Szilágyi*nek remek alkotását élvezhetjük. — *Rafael*-ben *Komjáthy*, *Komjáthyné*, *Mohár* Rózi és *Viltor*, debutálnak. A *Boszorkány-ár* operette alkalmat ad *Nagy Imrénének*, *Békéssy*nek és a négy primadonnának bemutatkozására. *Gaspárovában* *B. Ruzsinszky* Ilona művészi éneket és gyönyörűkölthetünk. *Mukányiban* mutatja be magát *Nyitrai Sándor*. A *Széadvégi lények*-ban pedig *Halmi Margit* jut brillans szerephez. *Benedek* Gyula buvivantunk az *Utolso leelő*-ben lép a deszkákra, mely darabban egyik legjobb buvivant szerepét kradja. Következik még e hónap a *Bajazzok* opera premiája, melyben az énekesnők és énekesek teljes legiója száll síkra a babérról. *Angol*-ban *Kállay* Lúiza azt hangját esodálhatjuk és *Pey Átilban* *Szilágyi* józsi humorában gyönyörűkölthetünk. Még e hó végén színrekerül *Vigvécsek* Albert legujabb nagylatús bohózata: a *Vigvécsek*.

— **Rövid hírek.** *Andorfi* Pétert, a szatmári színház művezetőjét, a városunkban is elfnyves ismert művészt súlyos csapás érte, 4 éves Annuska leánya meghalt. — *Krémer* Jenő *Falusi nász* ez. népszínművét nagy sikerrel adták M.-Szigeten. — *Makó* Lajos városunk szülötte és a szegedi színház igazgatója, elfogvezte *Ábray* Aranka színművésznőt. — *Kozma* István, a tavalyi színtársulat tenoristája sikeres próbat énekel a m. kir. operaházban. — *Follinus* Aurél *Óreg* ez. vigjátékát már készülének a vizsgáibanban; bemutatója e hó első felében lesz. — *Szellő* Judit, *Pinter* Imréné, a vizsgáiban atyjának népszínműve, melyet a mi társulatunk is színe hoz,

nagy sikerrel került színe az ó-budai színházban. — *Kolozsvárt* szept. 30-án Mátyás király lovas szobrának leleplezése alkalmából díszelőadás volt a színházban, melyen E Kovács Gyula ez alkalomra írt prólogját adták elő.

— **A téli szezon.** Mint a vándormadarak téli fészékükbe, úgy vonulnak be most a színészek a téli otthonukba. Legelőbb *Komjáthy* tért be hozzánk, tegnapelőtt *Makó* tagjai utaztak át Debreczemen, *Szigetvári* Szegedre. És gyors egymásutánban követik egymást a többi társulatok is. Egy ünnepeles aktus is fog történni, a menyében e hó 15-én nyílik meg nagy pompával a *keszkeseméti új színház*.

— **Ki irta az „Ottthon”-t?** Sok rossz viccet elnyomnak azok a színészek és színésznők, a kik naponként megfordulnak a színház előtti térségben (alias: szini kaszinó), az előcsarnokban, kuliszok mögött és a színpadon. Jökekdü és jövevü színészekből csak úgy dülnek a roszabbnál roszabb viccek. Mert nem olyan komoly fiúk ám ók, mint a hogyan egy-nemely elkéseredett szerző bemutatja őket egy-egy darabban. Mindig van késleltetés mind-egyiknél egy új vicz s ha sikerül besapni vele valakit, (rendesen a legujabb tag a medium) akkor van öröm és habota a kaszinóban. A sok rossz vicz között *Szilágyi* Vilmos mondomtól végre egy jót. Ő ugyanis kitértette, hogy az „Ottthon”-t dekorator irta. Ugy történt a dolog, hogy a dekoratorok felállították a díszleteket az „Ottthon” első felvonására és megkezdődött a próba. Elműlik az első felvonás és várják a dekoratorok, hogy a rendező megadja a jelt a díszletek szétbontására. De a rendező nem szól semmit s megkezdődik a második felvonás is. Így mult el a második és harmadik felvonás is és csak nem változott a díszlet. A dekoratorok nem tudták eleinte mire vólni a dolgot. Eleinte eszóvalgatták fejüket, de mikor már látták, hogy a negyedik felvonás is megkezdődött, megértették, hogy az egész darab egy helyen játszik. Az egyik jökepdü, kunkorgós bajzus dekorator nem állhatta meg szó nélkül a dolgot és odafordult *Szilágyihoz* a következők rebégé: Okos ember irhatta ezt a darabot. Hja barátom — felelé *Szilágyi* — az dekorator volt.

A Thália előfizetési árai:

Okt. 1-től 1897. ápril 30-ig . . . . . 5 frt
Okt. 1-től 1897. jan. 15-ig . . . . . 2 frt 50 kr.
Egy óra . . . . . 80 kr.
Egyes szám ára . . . . . 10 kr.
Vidékre az árak többlete . . . . . 2 frt 20 kr.

Az egyes számok naponként vehetők a színházi pénztárnál és tőzsedékben.

A „Thalia” kiadóhivatata.

Ujdonságok az őszi időnyre női divatszövegekben, színes selymekben, díszekben **legelőssóbban beszerezhetők Szabó Lajos fia** cégzénél.

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratokat vissza nem adunk. Bérmentlen leveleket el nem fogadunk. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

D. S. urnak **Heilyben**. Daezjára annak, hogy lapunk egyik szerkesztője meghívás folytán elfogadja a „Debreczen” című politikai naplap főszerkesztéséi állását, azért ő megostyítja továbbra is kezében e lap vezetését. Megmarad továbbra is szerkesztőnek és kiadó-tulajdonosnak, épen úgy mint eddig.

